

volvítva az oldatból tiszta $\text{Cu}(\text{OH})_2$ válik ki, az ammónia pedig vízben elnyelve visszajártható.

A réz eltávolítására azonban alternatív megoldásokat is érdemes lehet a továbbiakban megvizsgálni. Az anioncserés elválasztás [11] is felmerülhet gyakorlati lehetőségként, de itt könnyebben megvalósítható a réz cementálása még a vas eltávolítása előtt. Ennek során tiszta vaslemezt kell mártani az oldatba intenzív keverés mellett, ami az oldott rézet a felületén elemi állapotban leválasztja egy gyors kontaktredukciós folyamatban [12], miközben csak a kis réztartalomnak megfelelő mennyiségű vas kerül az oldatba. A szintén megvizsgált cementálási reakcióhoz még szobahőmérsékleten is csak kb. 10 perc érintkezési idő volt szükséges. A laza szivacs, illetve por formában kapott réz pedig a bemeztett vaslemez felületéről mechanikusan leválasztható.

A fémionok – minél szelektívebb – eltávolítása után visszamaradó NaNO_3 és Na_2SO_4 oldatból bepárlással a só kinyerhető és egyéb célokra hasznosítható.

Köszönetnyilvánítás

A munkát az NKFIH „Tématerületi Kiválósági Program 2019” projektje támogatta. A szerzők köszönetüket fejezik ki dr. Tóth Mártonnak, a Miskolci Egyetem Környezetgazdálkodási Intézete egyetemi adjunktusának a multieleemes MPAES elemzések elvégzéséért.

Irodalom

- [1] alliedmarketresearch, „alliedmarketresearch,” [Online]. Available: <https://www.alliedmarketresearch.com/industrial-commercial-led-lighting-market>. [Hozzáférés dátuma: 11 7 2020].
- [2] „easy-lightbulbs,” [Online]. Available: <https://www.easy-lightbulbs.com/lighting-guides/phase-out-of-incandescent-bulbs/>.
- [3] energy.gov, „energy.gov,” [Online]. Available: <https://www.energy.gov/energysaver/save-electricity-and-fuel/lighting-choices-save-you-money/how-energy-efficient-light>
- [4] civitta, „civitta,” [Online]. Available: <https://civitta.com/articles/top-trends-in-the-lighting-industry>.
- [5] J. Lucas, T. L. Mercier, P. Lucas és A. Rollat: „Applications of Rare Earth Luminescent Materials”, in Rare Earth: Science, Technology, Production and Use, Elsevier, 2015, pp. 281–318.
- [6] K. Anish, Inamuddin and A. M. Abdullah: E-waste Recycling and Management, Springer, 2020.
- [7] T. Kékesi: A kémiai metallurgia alapjai, Miskolc: Miskolci Egyetem, 2018.
- [8] F. Habashi: “Extractive metallurgy of rare earths”, Canadian Metallurgical Quarterly, vol. 52, pp. 224–233, 2013.
- [9] T. Kékesi and M. Isshiki: “Anion exchange for the ultra-high purification of transition metals”, Erzmetall, vol. 56, no. 2, pp. 59–67, 2003.
- [10] L. G. Sillén, A. E. Martell and J. Bjerrum: Stability constants of metal-ion complexes, London: Chemical Society, Spec. Pub. No. 17., 1964.
- [11] T. Kékesi, K. Mimura and M. Isshiki: “Ultra high purification of Iron by anion exchange in hydrochloric acid solutions”, Hydrometallurgy, vol. 63, pp. 1–13, 2002.
- [12] M. E. Schlesinger et al.: Extractive Metallurgy of Copper, Amsterdam, etc.: Elsevier, 2011

KÁRPÁTI VIKTOR – SZÚCS MÁTÉ

Lemezek kötőhengerlésének elméleti alapjai és alkalmazásai

A lemezes fémkompozitok egyre nagyobb teret hódítanak az ipari felhasználásban, amit elsősorban sajátos fizikai és mechanikai tulajdonságaiknak köszönhetnek. Jelen cikkünkben egy rövid áttekintést mutatunk be a kötőhengerlés technológiájáról és a legfontosabb alkalmazási területekről, amelyek érintik az autóipart, a speciális szupravezető gyártást és az ultrafinom szemcsés anyagok előállítását. Ismertetjük a lemezek közötti kötés kialakulásának alapvető feltételeit, a kötés létrejöttének mechanizmusát, valamint a kötés szilárdságát befolyásoló tényezőket.

Kárpáti Viktor 2020-ban szerzett MSc kohómérnök diplomát hőkezelési és képlékenyalakítási szakirányon a ME Műszaki Anyagtudományi Karán. Jelenleg doktorandusz hallgató és a Fémtechnológiai, Képlékenyalakítási és Nanotechnológiai Intézet tanszéki mérnöke. Kutatási területe a képlékenyalakítás, kristályosodás, valamint a roncsolásmentes anyagvizsgálat.

Szúcs Máté PhD a ME Fémtechnológiai, Képlékenyalakítási és Nanotechnológiai Intézet tudományos munkatársa. Szakmai területe: a képlékenyalakítás, képlékenyalakítási technológiák modellezése, alakítástechnológiai mérések.

Bevezetés

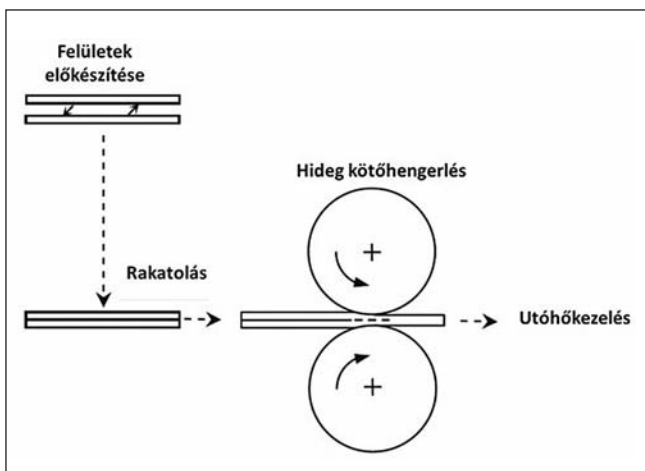
A lemezes fémkompozitok rétegelt szerkezetek, melyek két vagy több egymáson elhelyezkedő fémlémezből épülnek fel, melyek közt – az előállításuk során – atomi kapcsolat alakul ki. A lemezes fémkompozitok előállíthatók meleg és hideg kötőhengerléssel egyaránt. Felhasználásuk szerint megkülönböztetjük az ultrafinom szemcsés lemezes kompozitokat, funkcionális szendvicsszerkezeteket, valamint a keményforrasztáshoz (brézing eljárás)

használt úgynevezett plattírozott lemezeket [1]. A halmozódó kötőhengerléssel történő lemezes kompozit előállításánál során ultrafinom szemcsés anyag jön létre, ezáltal a lemez szilárdsági tulajdonságai javulnak, és a szívóssága sem romlik. A funkcionális szendvicsszerkezetek esetében a kész lemez fizikai és mechanikai tulajdonságait az egyes rétegek paraméterei együttesen határozzák meg. A funkcionális tulajdonságot a fémmatéria rétegtrendje és szövetszerkezete biztosítja. Például bimetalok esetében a kompozit hőtágulási tulajdonságai változnak, bizonyos szendvicsszerkezetek esetén súlycsökkenés elérése a cél, vagy a szilárdság és korrózióállóság növelése. Az autóiparban széles körben elterjedt a plattírozott lemezek felhasználása, amiben eltérő olvadáspontú ötvözetek helyezkednek el egymáson, így a részleges megolvadás révén hozunk létre kötést az egyes szerkezeti rétegek között. Az eltérő rétegek kapcsolódásával különleges kompozitszerkezet alakítható ki, amelynek tulajdonsága a hengerlés paramétereinek változtatásával szabályozható [2, 3].

Cikkünkben ismertetjük a kötés kialakulásának alapvető mechanizmusát, a különböző elméleti modelleket és a kötés szilárdságát meghatározó hengerlési paramétereket a teljesség igénye nélkül. Továbbá bemutatjuk a kötőhengerlési technológiával készült legfontosabb lemezes kompozit típusokat is.

Kötőhengerlés fogalma és módszerei

Az ipari kompozitanyagok felhasználása az elmúlt évek tendenciái alapján egyre növekszik, ami a technológia folyamatos fejlesztését teszi szükségessé. Az összetett anyagtechnológiák közül a lemezes szerkezetű fémmatériák hengerlése napjainkban is gyors fejlődésen megy keresztül. Meleg hengerlés esetén az újrakristályosodás az alakítás hőmérsékletén történik, míg hideghengerlés esetén ez a folyamat nem indul. A kötőhengerlés olyan képlékenyalakítási technológia, ahol a rétegek tapadását és a kötés minőségét az előkészítő és az alakító műveletek együttesen határozzák meg. A képlékenyalakítás előtt két vagy több fémlémezt helyeznek egymásra, majd a kívánt fogyáig hengerlik a szerkezetet, miközben a rétegek között mechanikai kötés alakul ki (1. ábra).

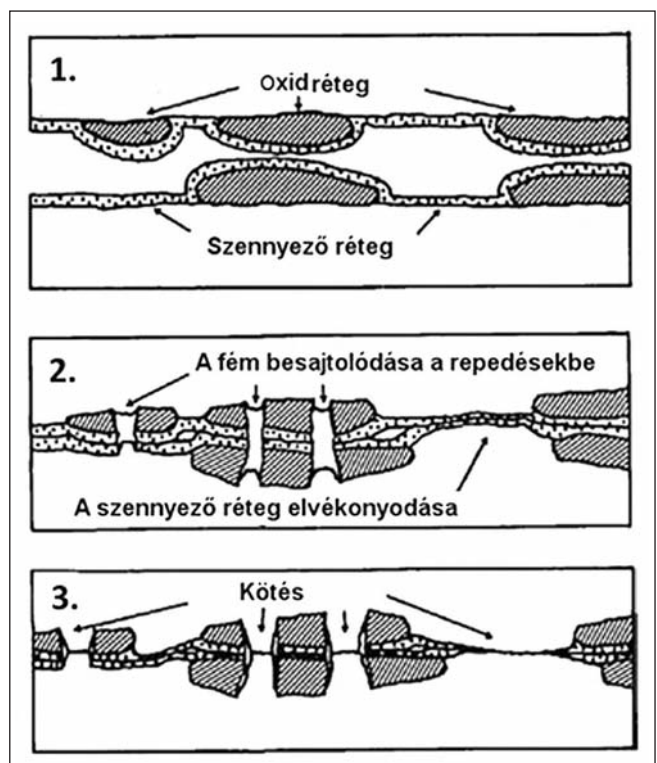

■ 1. ábra. A kötőhengerlés sematikus ábrája [4]

A hideghengerlés után alkalmazott hőkezelés bizonyos esetben növeli a kötési szilárdságot, ha a réteghatáron kialakult diffúziós zóna vastagsága optimális, valamint rideg intermetallikus fázisok nem jelennek meg, míg a lágyító hőkezelés esetén viszont a fémmatéria alakíthatósága javul [4]. Hideghengerléskor a szövetszerkezetben fázisátalakulások nem mennek végbe. A felületi minőség jobb, és a gyártási költségek is alacsonyabbak, azonban a kezdeti állapothoz képest az anyag alakíthatósága kisebb, a szilárdsága pedig nagyobb, ami a hengerlési erőt és a nyomaték-szükségletet növeli. Zongan és társai [5] a megalakítási hőmérséklet kötési szilárdságra való hatását vizsgálták. A megalakítás hőmérsékletén fellépő diffúz adhesió elősegíti a kötés kialakulását, és növeli a kötési szilárdságot is. Más szerzők a határfelületen lejátszódó folyamatok szerepét is kihangsúlyozzák, vizsgálati eredményeik alapján összefüggést állapítottak meg a kötés erőssége és a szilárd oldat határfelületén kiváló vegyületfázisok koncentrációja és eloszlása között [6–8].

Kötés kialakulásának mechanizmusa

A kötés minőségét jelentősen befolyásolják a különböző technológiai paraméterek és az anyagtulajdonságok. A kötés folyamatának leírására az alábbi elméletek terjedtek el: az energiagát, a film, az újrakristályosodási és a diffúziós kötési elmélet. Az energiagát elmélet szerint még abban az esetben sem alakul ki a kötés, ha a tiszta felületek az alakítóerő hatására lépnek kapcsolatba, a kötés előfeltétele az energiagát legyőzése [9]. A tapadást legalább három változó mennyiség befolyásolja egyszerre: nyomás, alakváltozás és hőmérséklet, melyek mindig a technológia paramétereiktől függenek: a szerszám és

■ 2. ábra. A filmelmélet szerinti kötés kialakulása valós technológiai körülmények között [9]

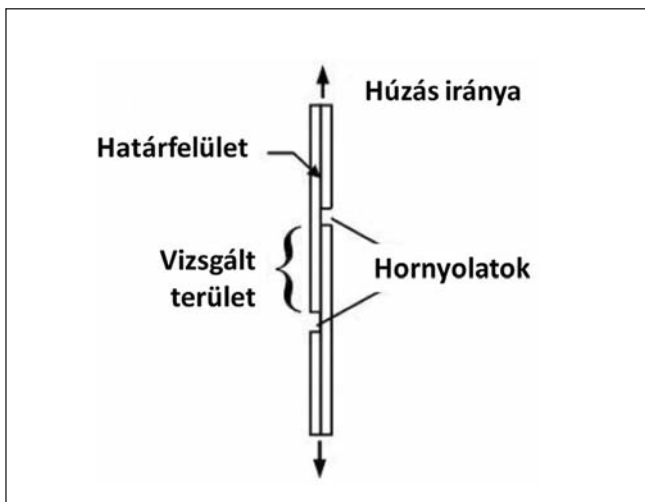
munkadarab geometriától, az anyagminőségtől stb. Míg Parks az újrakristályosodási küszöböt [10], addig Erdmann-Jesnitzer a diffúziót jelöli meg a tapadás elsődleges feltételeként. Semenov az energiagátat az érintkező felületeknél lévő kristályok orientációs hibájából származtatja [11]. A filmelmélet szerint a kötés akkor alakul ki, ha a nagy nyomás hatására az oxidfilm feltöredezik és a fémtiszta felületek szorosan érintkeznek egymással. Vaidyanath és társai [12], valamint Mohamed és Mashburn szerint a filmelmélet az alacsony hőmérsékletű kötőhengerlések domináns mechanizmusa (2. ábra) [13].

Ideális állapotban a fémlemez felülete oxidmentes, ebben az esetben a kötési hajlam, mivel a felületek könnyen aktiválódnak. Azonban reális technológiai körülmények között a felület oxidos és szennyezett, ami a kötés kialakulását minden esetben korlátozza. A kötés kialakulása több részfolyamatból áll, aminek elemét a 2. ábra magyarázza. Az érintkező felületeket borító oxid- és szennyező réteg alakváltozás hatására feltöredezik, miközben a tiszta fémfelületek aránya egyre növekszik. A folyamatosan növekvő nyomás következtében a fémek először besajtolódnak a repedésekbe, majd összetalálkozva mechanikus kötést alakítanak ki [4, 9].

Kötési szilárdság meghatározása és modelljei

A kötési szilárdság meghatározása húzóvizsgálattal történik, amit a 3. ábra szemléltet. A vizsgált keresztmetszet síkját azonos nagyságú ellentétes irányú erőpár terheli, így a számított nyírófeszültség a kötési szilárdsággal arányos.

A hideg kötőhengerléssel létrehozott kötések szilárdságának meghatározására kifejlesztett modelleket az 1. táblázat foglalja össze,

■ 3. ábra. A kötési szilárdság meghatározására alkalmazott húzóvizsgálat [15]

1. táblázat. Kötési szilárdság modellek

Vaidyanath	$\sigma_b = \sigma_0 R_f (2 - R_f)$	(1)
Wright	$\sigma_b = \sigma_0 H \left(1 - \frac{(1 - R_f)^2}{(1 - R_f)^2} \right)$	(2)
Bay	$\sigma_b = (1 - \psi^2) Y (P - P_E) + \psi^2 \frac{Y - Y'}{Y - Y'} P$	(3)
Zhang és Bay	$\sigma_b = \psi P_b$	(4)
Hosseini	$\sigma_b = \left(\frac{\sqrt{3}}{2} \right)^n \frac{\sigma_0}{K} \ln \left(\frac{1}{1 - R_f} \right)$	(5)
Govindaraj	$\sigma_b = K_1 \sigma_0 \exp \left(-\frac{\sqrt{3}}{2} K_2 \varepsilon_e \right)$	(6)

ahol: σ_b – kötési szilárdság, σ_0 – a kiinduló anyagok szakítószilárdsága, R_f – végső vastagság, H – empirikus keményedési együttható, Y – felületnövekmény, Y' – a felületnövekmény határértéke, ahol felszakad a film, ψ – oxiddal fedett és fedetlen területek aránya, P, P_E – nyomás értékek, K, K_1, K_2, n – képlékenységi paraméterek, ε_e – egyenértékű alakváltozás.

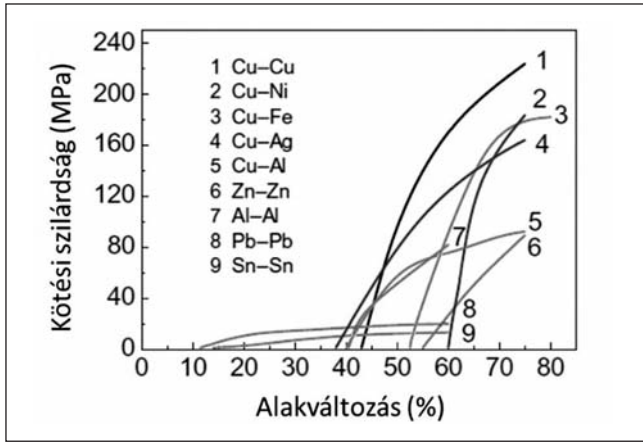
A kötési szilárdság és a hengerlési paraméterek közötti elméleti összefüggés leírásával először Vaidyanath (1), valamint Wright és szerzőtársai (2) foglalkoztak. Az általuk megalkotott formula tartalmazza a kész vastagságot és az anyagtulajdonságot kifejező tagokat. Bay az oxid és a szennyező rétegek hatását is figyelembe veszi, továbbá az általa javasolt formulák (3), (4) kiegészülnek a felületi nyomás paraméterrel is. Hosseini és társai (5) által publikált modellt lefejtő teszttel (T-peel test) validálták. Govindaraj és társai (6) kifejlesztettek egy újabb határfelületi kötési modellt, ebben az egyenletben a kötési szilárdság a hengerlési zónában lévő határfelület egyenértékű alakváltozásával függ össze. Elméletüket szakítóvizsgálattal igazolták, és megállapították, hogy az egyenértékű nyúlás növekedése jobb minőségű kötést eredményez. [14–16].

Kötési szilárdságot befolyásoló tényezők

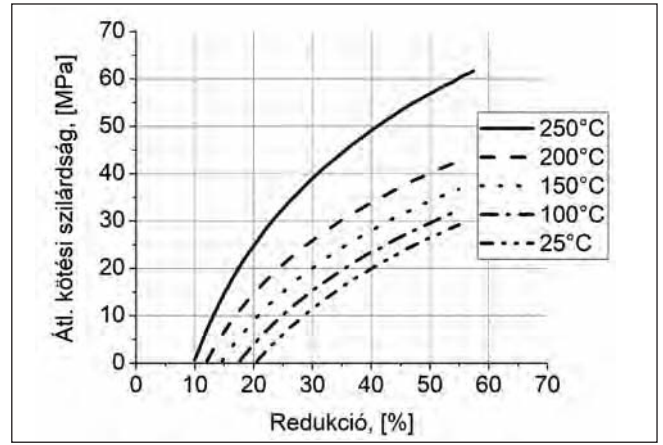
– Deformációs küszöb és az alakítás hőmérséklete

A kötés kialakulásának alapfeltétele az ún. deformációs küszöb elérése, ami az érintkező felületek növekedésével van kapcsolatban. A deformációs küszöb azt a minimális alakváltozást jelenti, ami alatt folytonos mechanikai kötés nem alakul ki a rétegek között. A 4a ábrán láthatók a különböző anyagpárokra jellemző deformációs küszöbértékek hideghengerléskor. Megállapítható, hogy a kérdéses határérték anyagpáronként változik. A lágyabb fémek tapadásához kisebb redukció elegendő, illetve a szilárdság is alacsonyabb szintű, ami az alacsonyabb folyáshatárral magyarázható.

A hengerlési hőmérséklet hatását a 4b ábra érzékelteti Al 1100/Al 1100 esetében. Megállapítható, hogy az alumíniumlemezek közötti szilárdság a hengerlési hőmérséklet függvényében nő, míg az alakváltozási küszöb csökken. [6]

a)

b)

■ 4. ábra. a) Anyagpárookra jellemző deformációs küszöb értéke [4]; b) A hengerlési hőmérséklet hatása a küszöbdeformációra [6]

– Alaktényező

A hengerlés geometriai viszonyát az úgynevezett alak-tényezővel (Δ) veszik figyelembe:

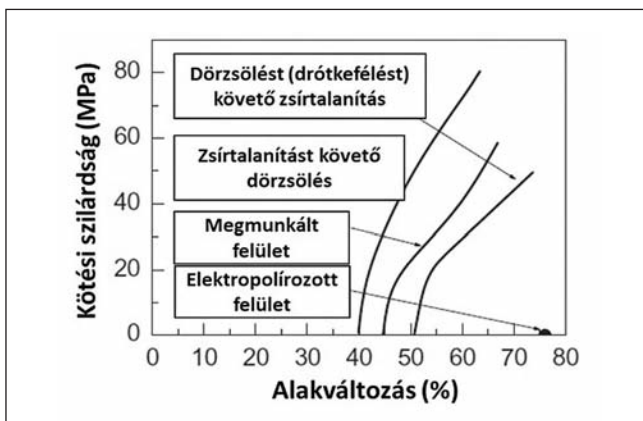
$$\Delta = \frac{h}{L} = \frac{2-r}{2} \sqrt{\frac{h_0}{rR}} \quad (7)$$

ahol: L a nyomott ív hossza, $h = (h_0+h_f) / 2$ – a lemez átlag vastagsága, $r = (h_0+h_f) / h_0$ – a lemezek relatív vastagság csökkenése, h_0 és h_f – a lemez kiinduló és vég vastagsága, R – a henger sugara.

Állandó h érték mellett a növekvő L nyomott ív a felületi nyomás csökkenését okozza, ekkor az alaki tényező relatív kis értékű. Így a kötés elősegítése céljából érdemes a nagyobb alaki tényezők beállítását.

– Felület-előkészítés

A megfelelő kötési szilárdság biztosítása érdekében elengedhetetlen az érintkező felületekről a szennyezőanyag-réteg eltávolítása. Az eltávolítandó rétegek általában oxidokból, adszorbeált ionokból, porból, hengerlési emulzióból állnak. Az 5. ábra a különböző módszerrel előkészített felületek kötési szilárdságra gyakorolt hatását mutatja be alumíniumötvözetek kötőhengerlése során. A vizsgálat alapján megállapítható, hogy a legnagyobb kötési szilárdságot a zsírtalanított, majd dörzsölt (drótkéfélt) felületek hengerlésekor tapasztalták, ezért jelenleg is ez a legelterjedtebb felületelőkészítési módszer.

■ 5. ábra. Különböző módon előkészített felületek hatása a kötési szilárdságra [17]

– Rácsszerkezet

A kötés kialakulásában jelentősen szerepet játszik a fémek rács szerkezete is. A 6. ábra alapján megállapítható, hogy a hideg kötőhengerlés elsősorban a felületen középpontos (FKK) kockarácscsal rendelkező fémek esetében alkalmazható eredményesen, feltéve, hogy kisebb az alakítási keményedés.

	fkk										hex					tkk			romb		
	Ni	Pd	Pt	Ag	Cu	Au	Al	Sn	Pb	In	Zr	Ti	Be	Zn	Cd	Mg	Tl	W	Fe	Li	Bi
romb																					
tkk																					
hex																					
fkk																					

■ Sikeres hideg kötés (CRB)
 ■ Sikeres ARB-kötés
 ■ Sikeres hideg és ARB-kötés

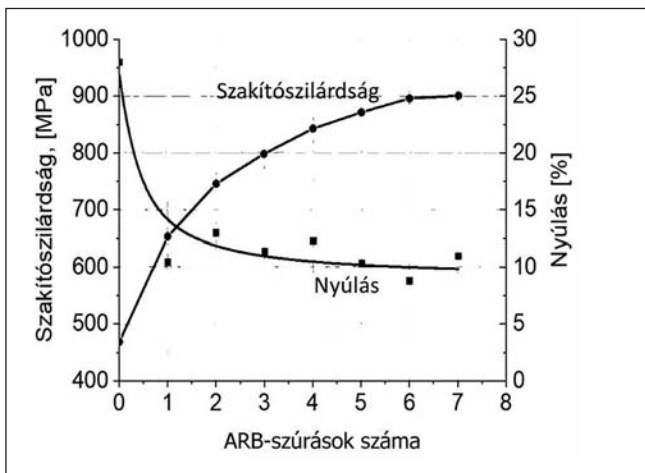
■ 6. ábra. Eltérő rács szerkezetű fémek kötőhengerlési vizsgálatának összefoglaló táblázata [4]

A hexagonális ráccsal rendelkező fémek, mint a magnézium, kadmium vagy cirkónium kötési tulajdonságai lényegesen kedvezőtlenebbek, mint a felületen középpontosoké, ami jellemzően a nagyobb deformációs küszöb és a kisebb kötési szilárdság értékekben is kifejeződik. Ennek oka, hogy míg a felületen középpontos kockarácscú fémek esetén az oxidfilmréteg felszakadása koherensen történik, addig a hexagonális rács szerkezetű fémek esetében az érintkező felületeken lévő oxidfilm egymástól függetlenül szakad fel, ezzel gátolva a tiszta fémfelületek nagyobb felületen történő érintkezését. Ezenkívül a hexagonális rácsú fémek alakítási keményedése eltér az egyéb ráccsal rendelkezőkétől [4, 9].

Kötőhengerlés alkalmazása

– Ultrafinom szemcsés anyag előállítása

A halmozódó kötőhengerlés (ARB – Accumulative Roll Bonding) a nagy szilárdságú lemezanyagok előállításának egyik technológiája, ami nagy mennyiségű gyártást tesz lehetővé. A kedvező szilárdság az ultrafinom szemcseszerkezetnek köszönhető, amit a rétegek nagymértékű sokszoros deformációjával lehet elérni. Az alakítás egy többlépcsős folyamat, amiben az előzetesen feldarabolt és felületileg előkészített lemezeket egymásra helyezik, majd legalább a deformációs küszöbig hengerlik. A műveletet a kívánt szemcseszerkezet és anyagtulajdonság eléréséig ismétlik meg a megnyúlt lemezek hosszának kétfelé vágásával, valamint az azt követő felület-előkészítéssel. A kereskedelmi tisztaságú titánlemezek meleg halmozódó kötőhengerlése esetén szűrások számának növelésével a szakítószilárdság nő, míg az alakíthatóság csökken. Ezt a jelenséget a 7. ábra mutatja [18–20].

■ 7. ábra. A mechanikai tulajdonságok változása az ARB-szűrások számának növelésével [20]

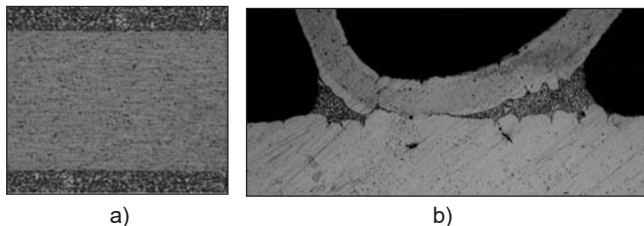
Peng Qu és társai [21] 2014-ben Ti/Al/Nb/Al/Ti lemez kompozitot állítottak elő hasonló technológiával, ahol minden egyes szűrést megelőzően a lemezeket acetóban és alkoholban pácolták, majd a felületüket drótkéfével dörzsölték. A hideghengerlés során szűrásoként 50%-os redukciót alkalmaztak, míg a teljes százalékos alakválto-

zás értéke meghaladta a 96%-ot. A szerzők az elvégzett vizsgálatok alapján megállapították, hogy a nagy számú szűrás következtében a rétegek deformációja inhomogén és a nagyszögű szemcsehatárok száma is növekszik, továbbá nagy mértékű szemcseszerkezet módosítás volt jellemző. T. Nizorek és társai [22] 2014-ben Cu/Nb/Cu rétegrendű, 200 000 rétegből álló kompozitanyagot állítottak elő hideg ARB-technológiával. A hengerléskor alkalmazott nagy ciklusszám következtében kialakult nanokristályos szemcseszerkezet rendkívüli szilárdságnövekedést eredményezett.

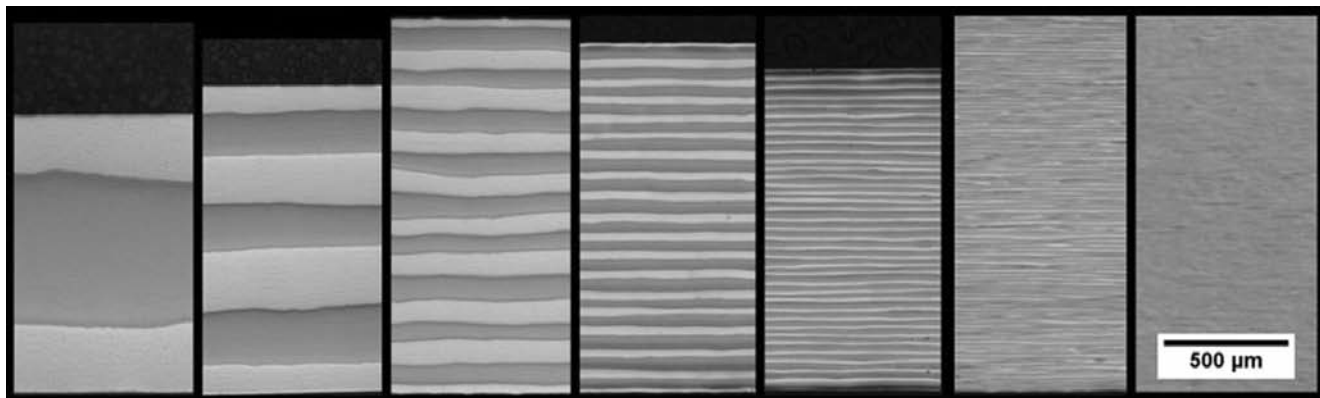
A halmozódó kötőhengerlések során a rétegek száma exponenciálisan növekszik és a rétegvastagság csökken, ez a hatás a 8. ábrán figyelhető meg. Szűrásoként 50-60%-os alakváltozás történt. A hengerlést követően lágyítást végeztek 500 °C-on, a hőkezelési fázisban 1 óra után a rézszemcsék több száz nanométeresre nőttek, a nióbium szemcsék viszont nem változtak. A végeredmény egy 20 nm-es vastag rétegrendű, nanokristályos kompozit. Az eljárással 1200 MPa szakítószilárdságot és 25%-os nyúlást értek el.

– Plattírozott lemezek előállítása

A plattírozás szélesebb körben használt definíciója szerint fémlével történő borítás. A plattírozáskor az ún. magötvözet és az eltérő olvadáspontú fedőlemezek kötését meleghengerléssel valósítják meg. A hengerléssel előállított félkész lemeztermékek speciális tulajdonságai a felhasználás során hasznosulnak pl. korrózióvédelem vagy autóhűtő lamella gyártás területén (9a ábra). Az autóhűtők gyártásához hengerelt plattírozott lemezeket használnak. Az összeszerelt autóhűtőt kemencében felhevítik, ahol a többrétegű lemez külső rétege leolvadva a maganyagról kellő szilárdságú összefüggő kötőréteget hoz létre a lemezalkatrészek között (9b ábra) [23].

■ 9. ábra. a) Háromrétegű alumíniumlemez szövetképe, autóhűtő lamella alapanyag; b) Keményforrasztásos kötés szövetképe, hűtőlamella-csatlakozásnál [23]

■ 8. ábra. Cu-Nb lemezes kompozit optikai mikroszkóppal készített keresztmetszet-felvételei az ARB-folyamat különböző szakaszaiban [22]

Szabó Gábor és társa [24] plattírozással állítottak elő olyan szendvicsszerkezetet, amelynek fedőrétegei a „brézing” technológiában a leolvadó rétegeket alkotják (10. ábra). Hengerlési kísérleteikben különböző szűrás-terveket kipróbálva, anyagpáronként állapították meg azokat a viszonylag szűk alakváltozási tartományokat, amelyek még sikeres kötés biztosítanak fedő- és magöt-
vözetek között.

■ 10 ábra. A kiinduló szendvicsszerkezet [24]

A kísérleti tapasztalatok alapján, olyan tapasztó szűrás-terv alkalmazása javasolt, amivel biztosítható a következő két feltétel: a fedőlemez nyúlása nem kisebb a magétól, és a felületi nyomás elegendő ideig áll rendelkezésre a fedőlemez hőmérséklet-csökkenése nélkül. A kötés általában nem hibamentes, ezért a kötés minősítésére is szükség van, amit lefejtő vizsgálat segítségével végeztek el.

– Funkcionális lemezes fémkompozit gyártása

A funkcionális kompozitlemezeket elsősorban a szigorú gyártástechnológiával létrehozott fizikai tulajdonságaik teszik egyedivé. E tulajdonságokat használja ki például a szupravezető gyártás, ami elsősorban a gyógyászati és a részecskegyorsító technológiák számára állít elő huzal- és lemezalapanyagot (11a ábra). Ikuo és társai [25] olyan kötőhengerelt kompozitstruktúrák fejlesztésével foglalkoztak, ami speciális szupravezető és mágneses tulajdonságokkal egyaránt rendelkezik. Kompozitjuk egy sokszekvenciás Cu-Nb-NbTi szendvicsszerkezetű lemez, aminek vastagságát, rétegtartását és a felhasználáshoz szükséges elvi geometriákat a 11b ábra szemlélteti.

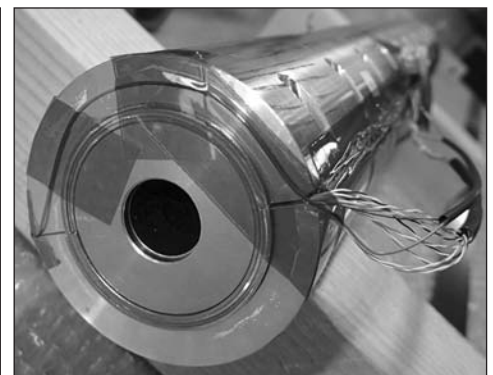
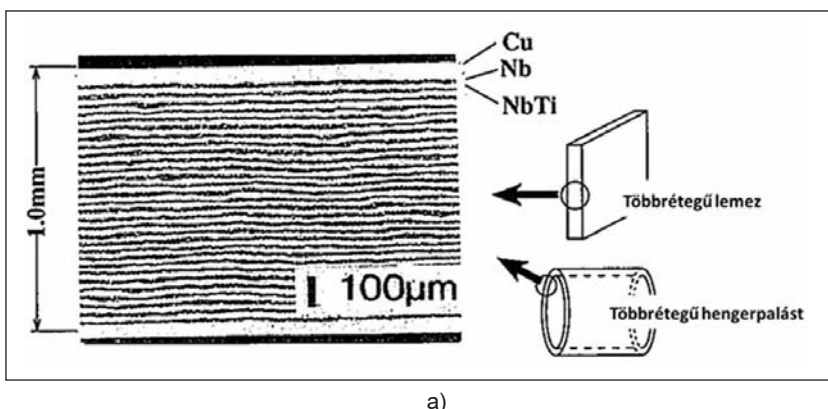
A száz rétegű lemez előállítása egy összetett hengerlési és hőkezelési folyamat, aminek kezdetén a megfelelően előkészített lemezeket egy rézkazettába zárják. A kazettának kettős szerepe van, megvédi a lemezeket az oxidációtól, valamint biztosítja a rétegtartást. Az összeszerelés után a kazettát elektronsugárral lehegesztik, majd a sokszekvenciás szerkezetet melegen és hidegen

hengerlik. A kompozit ideális szupravezető tulajdonságait a hengerléssel előállított szekvenciának és a hengerlés-hőkezelés kombinációjaként létrehozott szövetszerkezetnek köszönheti. A rétegeknek eltérő szerepük van: a réz felelős a hő elvezetéséért. A lokális felmelegedés veszélyét minden esetben csökkenti, ami könnyen bekövetkezhet egy-egy üzemzavar esetén, enélkül a szupravezető tulajdonság megszűnne. A nióbiium-titán α -fázisa a szupravezetést biztosítja, a hőkezeléssel képzett β -titán kiválások pedig a mágneses erővonalakat stabilizálják, ennek hiányában az anyag melegszik és szupravezető tulajdonsága megszűnik. A tiszta nióbiium szerepe szintén nagyon fontos és elengedhetetlen része a kompozitstruktúrának, hiszen meggátolja a határfelület menti keresztidiffúziót. A keresztidiffúzió következtében a Cu/NbTi határfelületen nagy hőmérsékleten réz-titán intermetallidok alakulnak ki, amelyek az elektromos vezető képességet és az alakíthatóságot is negatívan befolyásolják.

Összefoglalás

A lamináris kompozitok előállításának célja az anyagszerkezeti tulajdonságok szabályozott változtatása (javítása) és kombinálása az alkalmazások számára. A kötőhengerlés olyan technológia, ahol a rétegek közötti kötés a képlékenyalakítás hatására jön létre. A kötés kialakulása többlépcsős folyamat, amelynek alapfeltétele a deformációs küszöb elérése, ekkor a két fém között adhéziós kötés jön létre. A kötés kialakulását és a kötés mechanikai tulajdonságát további számos paraméter határozza meg, mint például a hőmérséklet, nyomás vagy a szerkezet és munkadarab geometriai viszonyai. A kötőhengerlés végezhető hideg vagy meleg állapotban. Hideghengerléskor a szövetszerkezetben nem történnek fázisátalakulások, a felület jobb minőségű, viszont az anyag alakíthatósága a művelet végén nagymértékben lecsökken. Felhasználásuk szerint megkülönböztetjük az ultrafinom, esetenként nanoszemcsés lemezes kompozitokat, plattírozott lemezeket és funkcionális szendvicsszerkezeteket. Az ultrafinom szemcseszerkezetet és a kívánt nagy szilárdságot a rétegek nagymértékű sokszoros deformációjával lehet elérni. A plattírozott lemezek és a funkcionális szendvicsszerkezetek eltérő tulajdonságokkal bírnak, ami a rétegek közti tulajdonságok eltéréséből következik.

Folytatás a 31. oldalon

■ 11. ábra. a) Cu/Nb/NbTi réteges fémkompozit [25], b) Szupravezető páncél [26]

Cikkek szerzők szerinti csoportosítása

Vaskohászat

- Farkas Ottó – Cseh Ferenc – Harcsik Béla:** A hidrogén redukáló szerepe és mértéke a nagyolvasztói nyersvasgyártásban 1/1
- Harcsik Béla – Nyitray Dániel – Sipos István:** A Fazolák öröksége – Fejezetek a diósgyőri kohászat történetéből.4/12
- Kondás Béla:** Autóipari hatások a hengerelt acéltermékek európai kínálatára 1/7
- Tardy Pál:** A globális járvány kezdetének hatása az acéliparra 5-6/1
- Thiele Ádám – Hári László – Magyar Domonkos:** Az acél kovácstűzbeli elégségének metallurgiai háttere – damaszokolt anyagokon kialakuló felületi hibák magyarázata 5-6/6
- Tisza Miklós:** Autóipari acélananyagok fejlesztési irányzatai – 1. rész 2-3/1
- Tisza Miklós:** Autóipari acélananyagok fejlesztési irányzatai – 2. rész 4/1
- Török Tamás István:** Acél korrózióvédelme alumíniumbevonattal 4/9

Öntészet

- Boris Nogowizin:** Nyomásos öntvények elosztócsatorna-rendszere 2-3/10
- Dargai Viktória – Tóth Gergő – Varga László:** A vízüveges maghomokkeverékek melegdeformációs és üríthetőségi tulajdonságainak vizsgálata 5-6/16
- Gyarmati Gábor – Fegyverneki György – Tokár Mónika – Mende Tamás:** Alumíniumolvadékok kettős oxidhártya-tartalmának minősítése komputertomográfia segítségével 4/30
- Kovács Sándor Endre – Szentes Zsolt – Varga László:** 3D fénynyomatással előállított, nagy hővezetőképességű nyomásos öntészeti szerszámananyag tulajdonságainak vizsgálata 1/16
- Majoros Csaba – Szabó Richárd – Molnár Dániel:** Kettős működtetésű utántömörítés hatása a vastag falú nyomásos öntvény belső térfogati inhomogenitására 5-6/11
- Nyeste Viktor:** Klímakompresszor nyomásos öntvények gyártásának fejlesztése 1/12
- Sipos László Áron – Fegyverneki György – Budavári Imre – Pete László Gábor – Varga László:** Warm-box magkészítési technológiával előállított műgyanta kötésű homokmagok reaktivitásának és üríthetőségi tulajdonságainak vizsgálata 4/18
- Szalva Péter – Orbulov Imre Norbert:** A vákuumos kilevegőzés hatása a nyomásos öntéssel gyártott alumíniumöntvények kifáradási tulajdonságaira 4/23

Fémkohászat

- Illés István Balázs – Kékesi Tamás:** A sóadagolás szere-

- pe és fejlesztési lehetősége az alumíniumolvasztási salakok termomechanikai feldolgozásánál 1/22
- Illés István Balázs – Nagy Sándor – Kékesi Tamás:** LCD-hulladékokból történő indium fémkinyerés hidrometallurgiai úton 5-6/22
- Kazup Ágota – Kárpáti Viktor – Hegedüs Balázs – Gergely Gréta – Gácsai Zoltán:** Öntési paraméterek hatása a kristályosodó szövetszerkezetre félfolyamatosan öntött AlSi ötvözet esetén 2-3/27
- Kőszegi Szilvia – Szépvölgyi János – Bereczki Péter:** Új, piacképes hengerelt alumíniumtermékek technológiájának fejlesztése az Arconic-Köfém Mill Products Hungary Kft. és kiemelkedő hazai felsőoktatási K+F intézmények együttműködésében 2-3/22
- Mádainé Üveges Valéria – Bokányi Ljudmilla:** Fémek kinyerése elektronikai hulladékokból bioszolubilizációval ..4/35
- Pázmány Judit – Fehér Jánosné – Gonda Viktor – Sánta Edit Orsolya – Verő Balázs:** Az Al5182 ötvözet teljesítőképességének meghatározása 4/41
- Renkő József Bálint – Szabó Péter János:** EN-AW 6082 alumíniumötvözet többtengelyű kovácsolásának fizikai és virtuális szimulációja 5-6/31

Anyagtudomány

- Bárczy Pál:** Anyagtechnológiától anyagtudományig és vissza 1/30
- Biró Martin – Nagy Erzsébet – Mertinger Valéria:** Hidegalakító szerszámacél hőkezelési technológiájának optimalizálása 2-3/33
- Fehér András:** A magyar Szent Korona fémtani tulajdonságainak értékelése 2-3/38
- Györke Réka – Szórádi Sándorné – Márkus Gábor – Nagy Andrea – Török Béla – Török Tamás István:** Nagy-lózs, Szentpéteri-dűlő 6. századi temetőjéből származó nemesfém leletegyüttes felületkezelésének metallurgiai vonatkozásai 4/63
- Kaptay György:** Kémiai elemek a kohászat szolgálatában és azon túl 5-6/36
- Leveles Borbála – Kemény Alexandra – Orbulov Imre Norbert:** Alumínium mátrixú bimodális fémhabok gyártása és vizsgálata 4/54
- Nagy Erzsébet – Kristály Ferenc – Barkóczy Péter – Mertinger Valéria:** Orientált fémes szerkezetek vizsgálata Rietveld-illesztés alkalmazásával 5-6/42
- Nagy Márton – Bán Krisztián – Fogarassy Zsolt – Berényi Richárd:** Amorf és nanokristályos lágymágneses anyagok bevezethetőségének vizsgálata gépjármű elektromotorok gyártásába 1/40
- Szabó Attila – Verő Balázs – Lovas Antal:** A Humel-Rothery-szabályoktól a nagyentrópiájú ötvözetekig 4/48

Szlanicsik Attila – Kemény Alexandra – Katona Bálint – Orbulov Imre Norbert: Alumíniummátrixú szintaktikus habok bemetszésérzékenysége 1/34
Szobota Péter – Sepsi Máté – Mertinger Valéria: Dekarbonizáció mérése roncsolásmentes módszerrel – avagy a központ nélküli diffraktométerek új alkalmazása 4/59

Felsőoktatás

Palotás Árpád Bence – Mende Tamás – Stumpf Éva: A kohómérnökképzés Magyarországon 1/44

Közlemények

Vaskohászat

Az acélipar fiatal, innovatív mérnökeit díjazták. Tehetség, szaktudás, kreativitás 1/11
 Koszorúzás a 250 éves diósgyőri vasgyártás emlékére 4/17
 Közlemény 2-3/9

Fémkohászat

Két céggé vált szét a székesfehérvári Arconic-Köfém 2-3/32
 Új szakkönyvek is segítik a kohászoképzést a Miskolci Egyetemen 1/28

Felsőoktatás

150 éves a Fémkohászati Tanszék 2-3/43
 A Miskolci Egyetem hírei 2-3/42
 A Műszaki Anyagtudományi Kar hírei 2020. február 1/54
 Interjú dr. Farkas Ottó professor emeritussal 1/50

Hírmondó

126 éves a „Jó szerencsét!” köszöntés 2-3/58
 175 éve halt meg a Bányászhimnusz költője 1/67
 2019 májusa és 2020 augusztusa között elhunyt tagtársaink 4/75
 25 éves lett a Fémszövetség 2-3/55
 95 éves dr. Pilissy Lajos 1/69
 A „Megemlékezés napja” Ózdon 2-3/57
 A 80 éves dr. Jónás Pál köszöntése 1/69
 A Csaba Metál fejlesztési stratégiája a fenntartható üzleti sikerért. Interjú Majoros Csaba vezérigazgatóval 4/68
 A Ferencz István Észak-Dunántúli Kohászati Regionális Szervezet évváró/évnnyitó rendezvénye 2-3/56
 A Magyar Öntészeti Szövetség 31. közgyűlése 5-6/54
 A Miskolci Egyetem hírei 4/76, 5-6/53
 A Szent Borbála megemlékezések elindításának hiteles története 1/57
 A XX. Fémkohászati Szakmai Napról... .....1/66
 Az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület szabályzata az elektronikus hírközlő eszközök használatáról, illetve az ülés tartása nélküli döntéshozatalról 2-3/46
 Az acél szépsége. Emlékezés Horváth Istvánra, a Dunaferri egykori elnök-vezérigazgatójára 4/77
 Az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület vezetésének értesítője a Választmány tagjaihoz a vonatkozó szabályzat szerint 2-3/48
 Beszámoló a Közép-Európai Vaskultúra Útja Egyesület Ma-

gyar Tagozatának 2019. évi tevékenységéről 2-3/50
 Beszámoló az Alapszabály Bizottság munkájáról 4/75
 Beszámoló az OMBKE 110. küldöttgyűléséről 4/73
 Beszámoló az OMBKE kohász szakosztályainak 2019. évi munkájáról 1/61
 Borbély Lajos – a fejlesztő (1843–1923) 2-3/53
 Dr. Hatala Pál elnök serlegbeszéde az OMBKE 2019. december 12-i választmányi ülésén 1/59
 Emlékeztető az OMBKE 2019. december 12-i választmányi üléséről 1/58
 Emlékeztető az OMBKE 2020. július 21-i választmányi üléséről 4/70
 Emlékeztető az OMBKE 2020. január 23-i rendkívüli választmányi üléséről 1/60
 Felhívások, közlemények 1/68, 1/71, 2-3/64, 5-6/57
 Harangtörténeti Konferencia Egerben 1/65
 Képek a 2019. évi Szent Borbála-napi központi ünnepségről 1/B4
 Képek a nagylőzsi ásatásról és a leletekről 4/B3
 Képek a Szent Koronáról 2-3/B4
 Kitüntetést kapott az EKMITA 5-6/55
 Köszöntések 1/69, 1/70, 2-3/64
 Boross Péter 5-6/56
 Katkó Károly 5-6/56
 Pordán Zsigmond 5-6/57
 Megemlékezés koszorúzással a Fazola Henrik által épített első faszenes nagyolvasztó emléktáblájánál az alapítás 250 éves évfordulója alkalmából 4/B4
 Meghívók, hirdetések 1/71
 Nekrológ
 Baán István (1951–2020) 5-6/59
 Csirikusz József dr. (1941–2020) 4/78
 Csukásné Kövári Etelka (1950–2020) 2-3/61
 Fiumei Attila (1937–2020) 2-3/59
 Horváth Csaba (1933–2020) 2-3/63
 Karancz Ernő (1932–2020) 4/79
 Kovács Tibor dr. (1943–2020) 2-3/59
 Mikus Károly (1932–2020) 2-3/60
 Mura Imre (1938–2020) 4/80
 Patay Pál dr. (1914–2020) 5-6/58
 Simon Béla (1942–2020) 4/80, 5-6/60
 Szabó István dr. (1943–2020) 2-3/61
 Szalay Géza (1929–2019) 1/72
 Szarka Gyula dr. (1932–2020) 5-6/58
 Szende György (1932–2020) 2-3/62
 Tóth Ferenc (1933–2019) 2-3/58
 Ózdon újra szól a gyári dudu 2-3/57
 Prohászka János emlékezete születésének 100. évfordulóján 2-3/49

Szemelvények kohászatunk múltjából – A munkácsi vasgyár	5-6/B4	Tartalom és tárgymutató – 2019	2-3/I–IV
Szent Borbála-napi országos központi ünnepség	1/56	Tisztelt Tagtársak!	2-3/45
Tájékoztató az OMBKE választmányi üléséről	5-6/47	Túl a 90-en. Kovács László vasdiplomás kohómérnök, tiszteleti tagunk köszöntése	2-3/B3
Tardy Pál exelnökünk 80 éves	1/70		

Betűrendes névmutató

Vaskohászat

Cseh Ferenc	1/1
Farkas Ottó	1/1
Harcsik Béla	1/1, 4/12
Hári László	5-6/6
Kondás Béla	1/7
Magyar Domonkos	5-6/6
Nyitrai Dániel	4/12
Sipos István	4/12
Tardy Pál	5-6/1
Thiele Ádám	5-6/6
Tisza Miklós	2-3/1, 4/1
Török Tamás István	4/9

Öntészet

Boris Nogowizin	2-3/10
Budavári Imre	4/18
Dargai Viktória	5-6/16
Fegyverneki György	4/18, 4/30
Gyarmati Gábor	4/30
Kovács Sándor Endre	1/16
Majoros Csaba	5-6/11
Mende Tamás	4/30
Molnár Dániel	5-6/11
Nyeste Viktor	1/12
Orbulov Imre Norbert	4/23
Pete László Gábor	4/18
Sipos László Áron	4/18
Szabó Richárd	5-6/11
Szalva Péter	4/23
Szentes Zsolt	1/16
Tokár Monika	4/30
Tóth Gergő	5-6/16
Varga László	1/16, 4/18, 5-6/16

Fémkohászat

Bereczki Péter	2-3/22
Bokányi Ljudmilla	4/35
Fehér Jánosné	4/41
Gácsi Zoltán	2-3/27
Gergely Gréta	2-3/27
Gonda Viktor	4/41
Hegedüs Balázs	2-3/27
Illés István Balázs	1/22, 5-6/22
Kárpáti Viktor	2-3/27

Kazup Ágota	2-3/27
Kékesi Tamás	1/22, 5-6/22
Kőszegi Szilvia	2-3/22
Mádainé Üveges Valéria	4/35
Nagy Sándor	5-6/22
Pázmány Judit	4/41
Renkő József Bálint	5-6/31
Sánta Edit Orsolya	4/41
Szabó Péter János	5-6/31
Szépvolgyi János	2-3/22
Verő Balázs	4/41

Anyagtudomány

Bán Krisztián	1/40
Bárczy Pál	1/30
Barkóczy Péter	5-6/42
Berényi Richárd	1/40
Biró Martin	2-3/33
Fehér András	2-3/38
Fogarassy Zsolt	1/40
Györke Réka	4/63
Kaptay György	5-6/36
Katona Bálint	1/34
Kemény Alexandra	1/34, 4/54
Kristály Ferenc	5-6/42
Leveles Borbála	4/54
Lovas Antal	4/48
Márkus Gábor	4/63
Mertinger Valéria	2-3/33, 4/59, 5-6/42
Nagy Andrea	4/63
Nagy Erzsébet	2-3/33, 5-6/42
Nagy Márton	1/40
Orbulov Imre Norbert	1/34, 4/54
Sepsi Máté	4/59
Szabó Attila	4/48
Szlanicsik Attila	1/34
Szobota Péter	4/59
Szórádi Sándorné	4/63
Török Béla	4/63
Török Tamás István	4/63
Verő Balázs	4/48

Felsőoktatás

Mende Tamás	1/44
Palotás Árpád Bence	1/44
Stumpf Éva	1/44

Tárgymutató – 2020

3		
3D fémnymtatás	.....	1/16
A, Á		
acél		
– autóiipari,	.....	1/7, 2-3/1, 4/1
– fejlesztése,	.....	2-3/1, 4/1
– hőkezelése,	.....	2-3/33
acélipar	.....	5-6/1
acéllemez	.....	1/7
alumínium hengerlése	.....	2-3/22
alumíniumbevonatok	.....	4/9
alumíniumlemez	.....	2-3/22
– tulajdonságai	.....	2-3/22
alumíniumolvasztás	.....	1/22, 4/30
alumíniumöntvény	.....	1/12, 4/31
– nyomásos,	.....	4/23
alumíniumötvözet		
– autóiipari,	.....	4/41
– kovácsolása,	.....	5-6/31
– öntészeti,	.....	2-3/27
– tulajdonságai	.....	4/41
anyagtechnológia	.....	1/30
anyagtudomány	.....	1/30, 4/48, 5-6/31, 5-6/36
anyagvizsgálat		
– roncsolásmentes,	.....	4/59
aranyötvözet	.....	2-3/38
B		
beömlőrendszer	.....	2-3/10
D		
damaszkolás	.....	5-6/6
dekarbonizáció	.....	4/59
F		
felsőoktatás	.....	1/44
fémhabok	.....	1/34, 4/54
fémhulladék	.....	4/35
H		
habok		
– szintaktikus,	.....	1/34
– bimodális,	.....	4/54
hidrogén	.....	1/1
hidrometallurgia	.....	5-6/22
hulladékhasznosítás	.....	4/35, 5-6/22
I		
indium	.....	5-6/22
K		
kohászat	.....	5-6/36
– története,	.....	4/12
kompozitok	.....	1/34
korrózióvédelem	.....	4/9
kristályosodás	.....	2-3/27
L		
lágymágneses anyagok	.....	1/40
M		
maghomok	.....	4/18, 5-6/16
Magyarország(on)		
– vaskohászata,	.....	4/12
N		
nagyolvasztó	.....	1/1
nemesfémek	.....	2-3/38, 4/63
NY		
nyersvasgyártás	.....	1/1
– Magyarországon	.....	1/1
Ö, Ő		
öntvény		
– nyomásos,	.....	1/12, 1/16, 2-3/10, 5-6/11
– szerszámok	.....	1/16, 4/23
– hibái	.....	5-6/11
öntvényhibák	.....	1/12, 5-6/11
öntvénytisztítás	.....	4/18, 5-6/16
ötvözetek	.....	4/48
– amorf,	.....	1/40
– fázisai	.....	5-6/42
P		
pandémia	.....	5-6/1
R		
régészet	.....	4/63, 5-6/6
rézötvözet	.....	5-6/42
S		
salakok	.....	1/22
sókeverékek	.....	1/22
SZ		
szerszámacél	.....	2-3/33
T		
tomográfia	.....	4/30

A kötéshengerlési technológiának számos módszere és kombinációja ismert, amelyek közül mindig az elérni kívánt anyagtulajdonság szempontjából legalkalmasabbat kell kiválasztani.

Köszönetnyilvánítás

A tématerületi kutatás a Miskolci Egyetemen, egyfelől az Innovációs és Technológiai Minisztérium támogatásával zajló Tématerületi Kiválósági Program keretében támogatott projekt részeként (Támogatói Okirat ikt. száma: NKFIH-846-8/2019), másfelől az Innovációs és Technológiai Minisztérium Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alapból nyújtott támogatásával, a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal által kibocsátott támogatói okirat (Támogatói Okirat ikt. száma: TKP-17-1/PALY-2020) alapján támogatott projekt részeként valósult meg. A kutatás az Innovációs és Technológiai Minisztérium ÚNKP-20-3 kódszámú Új Nemzeti Kiválóság Programjának a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alapból finanszírozott szakmai támogatásával készült.

Irodalom

- [1] Gácsai Zoltán, Simon Andrea, Pázmán Judit: Fémkompozitok, Miskolci Egyetem (2011)
- [2] Hull, D., Clyne, T. W.: An Introduction to Composite Materials, Cambridge Solid State Science Series, Cambridge (1996)
- [3] Dr. Gácsai Zoltán és Dr. Mertinger Valéria: Fémtan, Magyarország (2004)
- [4] Long Li, Kotobu Nagai and Fuxing Yin: Progress in cold roll bonding of metals. Sci. Technol. Adv. Mater. 9 (2008) 023001 (11pp)
- [5] Zongan Luo, Guanglei Wang, Guangming Xie, Lipeng Wang and Kun Zhao: Interfacial Microstructure and Properties of a Vacuum Hot Roll-bonded Titanium-Stainless Steel Clad Plate with a Niobium Interlayer. Acta Metall. Sin. (Engl. Lett.) Vol.26 No. 6 pp. 754–760, 2013
- [6] M. Eizadjou, H. Danesh Manesh, K. Janghorban: Investigation of roll bonding between aluminum alloy strips. Materials and Design 29 (2008) 909–913.
- [7] Cheng Zhang, Shouxin Wang, Hanxue Qiao, Zejun Chen, Taiqian Mo and Qing Liu: Enhancing the Mechanical Properties of Hot Roll Bonded Al/Ti Laminated Metal Composites (LMCs) by Pre-Rolling Division Process. Metals (2019) 9, 795
- [8] M. Ma, X. Meng, and W. C. Liu: Microstructure and Mechanical Properties of Ti/Al/Ti Laminated Composites Prepared by Hot Rolling. ASM International, Journal of Materials Engineering and Performance 26(7) July 2017. 3569
- [9] Seyed Mahmoud Ghalehbandi, Massoud Malaki, and Manoj Gupta: Accumulative Roll Bonding – A Review. Appl. Sci. 2019, 9, 3627
- [10] Parks, J. M.: Recrystallization welding. Weld. J. 1953, 209–222.
- [11] Semenov, A.: The phenomenon of seizure and its investigation. Wear 1961, 4, 1–9.
- [12] Vaidyanath, L.; Nicholas, M.; Milner, D.: Pressure welding by rolling. Bri. Weld. J. 1959, 6, 13–28.
- [13] Mohamed, H.; Washburn, J.: Mechanism of solid state pressure welding. Weld. J. 1975, 8, 302–310.
- [14] Kavan Khaledi, Tim Brepols, Stefanie Reese: A multi-scale description of bond formation in cold roll bonding considering periodic cracking of thin surface films. Mechanics of Materials 137 (2019) 103142
- [15] R. Jamaati és társai (2011) – R. Jamaati and M. R. Toroghinejad: Cold roll bonding bond strengths: review. Materials Science and Technology (2011) VOL 27 NO. 7 1101
- [16] Hailiang Yu és társai (2014) – Hailiang Yu, A. Kiet Tieu, Cheng Lu, and Ajit Godbole: An Investigation of Interface Bonding of Bimetallic Foils by Combined Accumulative Roll Bonding and Asymmetric Rolling Techniques. The Minerals, Metals & Materials Society and ASM International, 4038 – volume 45a, august 2014
- [17] Vaidyanath és társai (1960) – Vaidyanath L. R. and Milner D. R. Br. Weld.: J. 1 1 1960
- [18] Saito és társai (1999) – Y. Saito, H. Utsunomiya, N. Tsuji and T. Sakai: Novel Ultra-High Straining Process for Bulk Materials – Development of the Accumulative Roll-Bonding (ARB) Process. Acta mater. Vol. 47, no. 2, pp. 579–583, 1999
- [19] Tsuji és társai (2003) – Nobuhiro Tsuji, Yoshihiro Saito, Seong-Hee Lee and Yoritoshi Minamino: ARB (Accumulative Roll-Bonding) and other new Techniques to Produce Bulk Ultrafine Grained Materials. Advanced Engineering Materials 2003, 5
- [20] Justin L. Milner, Fadi Abu-Farha, Cristina Bunget, Thomas Kurfess, Vincent H. Hammond: Grain refinement and mechanical properties of CP-Ti processed by warm Accumulative roll bonding, Materials Science & Engineering A 561, pp. 109–117, 2013
- [21] Peng Qu és társai (2014) – Peng Qu, Liming Zhou, Hui Xu and Viola I. Acoff: Microtexture Development of Niobium in a Multilayered Ti/Al/Nb Composite Produced by Accumulative Roll Bonding. The Minerals, Metals & Materials Society and ASM International 2014, VOLUME 45A, DECEMBER 2014 – 6217
- [22] T. Nizorek és társai (2014) – T. Nizolek, N. A. Mara, I. J. Beyerlein, J. T. Avallone, J. E. Scott, T. M. Pollock: Processing and Deformation Behavior of Bulk Cu–Nb Nanolaminates. Metallogr. Microstruct. Anal. (2014) 3:470–476.
- [23] Szabó Gábor: Plattírozott alumínium lemezek komplex gyártástechnológiai optimalizációja. Doktori (Ph.D.) értekezés. Miskolc, 2016
- [24] G. Szabó és V. Mertinger: Alumíniumlemezek plattírozási technológiájának optimalizálása, BKL (Kohászat), 145:(3) pp. 25–28. (2012)
- [25] Ikuo Itoh, Kazuo Fujisawa, Hioraki Otsuka: NbTi/Nb/Cu Multilayer Composite Materials for Superconducting Magnetic Shielding. Nippon Steel Technical Report. 2002
- [26] Barna D. és társai (2018) – Barna, D., Novák, M., Brunner, K., Petrone, C., Atanasov, M., Feuvrier, J., Pascal, M.: NbTi/Nb/Cu multilayer shield for the superconducting shield (SuShi) septum. IEEE Trans. Appl. Supercond. 29 (2018) 4900108